HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לענין צירוף טומאה. כדמפרש וחזיל דבפסח תליא מילתא בשיעוריה: **ובשאר ימות השנה איכא פלוגתא.** חילוק בין מקפיד לשאינו מקפיד והיינו דתנא סיפא אם מקפיד עליו: **דאיכא פחות מכביצה אוכלין דנגעו בהאי בצק.** הדבוק בעריבה ונגעה בהן טומאה ואיטמי והדר נגעו בהן אוכלים טהורים: **בפסח.** דאיסור ממץ מחשבו ועושהו חשוב הואיל וכזית הוזכר להיתרא בענין איסור חמץ דלא בטיל לגבי עריבה כדתניא ריש השתא לענין טומאה נמי לא בטיל לגבי עריבה ומצטרף להשלים לכביצה ואע"ג דאין מקפיד עליו ומטמא את אחרים: **בשאר ימות השנה.** דליכא למימר איסורו חשוב בקפידא תליא מילתא אם מקפיד עליו מצטרף דחשיב אוכלא הואיל וקופו ליטלו: **וכן להעלות לה טהרה לעריבה.** תליא נמי בשיעורא ולא שיעורא בפסח ואם מקפיד עליו קאי אשאר ימות השנה כגון דאיטמי וקא מטביל לה וקאמר דבפסח הואיל ובכזית עובר עליה ובדפנות איסורו חשובו דעל כרחו צריך ליטלו וחייל דלא הוי כעריבה ואפי' אינו מקפיד עליו (א): **אבל בשאר ימות השנה.** בין מרובה בין מועט בקפידא תליא מילתא: **וכן להוריד טומאה לעריבה.** על ידי בצק זה תליא נמי בימות הפסח בשיעורא ולא שיעורא ואם מקפיד עליו אשאר ימות השנה כגון דאיטמי וקא מטביל לה ואי לא לא: ה"ג **והיכי דמי כגון דנגע שרץ בהאי בצק: בפסח.** דכזית איסורו חשובו חייל ולא הוי כעריבה ולא נחתא לה שום טומאה לעריבה ואפילו אין מקפיד עליו ובפחות מכזית כי אינו מקפיד עליו לא (ב): **ובשאר ימות השנה.** אם מקפיד עליו אפילו בפחות מכזית חולין: **ואם רולה הולא בקיומו הרי הולא לעריבה.** והוי כאלו נגע שרץ בעריבה ממש: **מתני' בצק בהאי בצק:** שאין ניכר אם החמיץ אם לאו נחתא לה שום טומאה לעריבה ואפילו אין מקפיד עליו ובפחות מכזית כי אינו מקפיד עליו לא (ג): **ובשאר ימות השנה.** אם מקפיד עליו אפילו בפחות מכזית חולין: **ואם רולה הולא בקיומו הרי הולא לעריבה.** אם יש כאן בצק שרץ בעריבה ממש: **מתני' בצק בהאי בצק:** שאין ניכר אם החמיץ אם לאו אם נחתא לה כחרס הזה שיש לו חזיזים ואינו ניכר אם שומע אם לאו דאין אדם עומד על בירורו ועל דעתו. ליתנא אחרינא בצק החרס קשה כחרס ואינו ניכר שהחמיץ ר"ל הכסיפו פניו ואין סידוק לסימן החימוץ (ד): **אם יש ביולא בו שהחמיץ.** אם יש עיסה אחרת שנילושה בשעתה וכבר החמיצה: **גמ' ממגדל נוניא לטבריא.** דהיינו מיל: **לגבל ולתפלה כו'.** משום דרבי אבהו אמר ריש לקיש נקט לה: **לגבל.** המגבל עיסת אחרים בשכר וכלי בעל הבית טמאים עד ארבע מילין בטריחותו חכמים לילך למקוה לטבול כליו. וכן לתפלה אם מהלך אדם בדרך ובא עת לנון ולהתפלל אם יש בית הכנסת לפניו ברחוק ארבע מילין הולך ומתפלל שם ולן שם. וכן לנטילת ידים לאכילה אם עתיד למצות מים לפניו בד' מילין הולך לשם ונוטל את ידיו: **ר' אייבו אמרה.** להא מילתא משמיה דריש לקיש ולא ר' אבהו אמרה: **וארבעה מילי אמר בה.** לשיעור ארבע מילין היינו תלת ומחלא מוסיף (ה): **ומאי היא עבוד.** שיעור עבוד של עור רך המטמא כשאר כגון הנך דחשיב בהעור והרוטב (ו) ארבע מילין הוא לבטלו מתורת בשר מחמת עיבודו: **רובן.** כל אלו שמנו חכמים בהעור והרוטב שעורותיהן מטמאין כבשרן מפני שהוא רך ודרכו לאכול (ז): **שהיולך בהן.** דרך עורות לשוטחן לפני דריסת רגלי אדם וזהו תחילת עיבודן: **אלא לפניו.** לנטילת ידים ותפלה דמהלך בדרך קאי דאילו גבל ילך עד ד' מילין דמה יש לו להפסיד: **ומינה.** מהא דר' יוסי בר' חנינא דאמר בהדיא אפי' מיל אינו חוזר דוקא מיל קאמר הא פחות ממיל חוזר: **מתני' כילד מפרישין חלה בטומאה.** שנטמאת העיסה ושוב אין חלה הניטלת ממנה ראויה לאכילת כהן כילד מפרישין אותה ביום טוב של פסח הרי אין יכול לאפותה מאחר שאינה ראויה לאכילה ולשהותה לשורפה לערב אי אפשר אלא תחמיץ ולשורפה או להאכילה לכלבים אי אפשר שאין שורפין קדשים ביום טוב: **רבי אליעזר אומר לא תקרא לה שם.** חלה: **עד שתאפה.** תחלה דאמרי כל חדא וחדא חזיא ליה דמפרשים מכל חדא פורתא ולאחר אפייה אם רצה יפרישם חלה שלימה על כולן כדתניא בגמרא [מח:] דקסבר רבי אליעזר הסל שהוא רודה מן התנור לתוכו מצרפו לחלה: לא

לגבל. פי' בערוך דבאלדס [א] המהלך בדרך מיירי דומיא דתפלה דאם יש גבל העושה עיסתו בטהרה ברחוק ד' מילין יתמין עד שיגיע לאותו גבל והשתא א"ש דלא שנו אלא לפניו אבל לאחריו ואי אינו חוזר אמר רב אחא ומינה מיל הוא דאינו חוזר הא פחות ממיל חוזר: **מתני'** כיצד מפרישין חלה בטומאה ביו"ט [ר] א"א אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה בן בתירא אומר תטיל בצונן א"ר יהושע לא

ולתפלה. דאם יש בהן כדי אכילת עראי ארבעה מילין בטהרה ד' מילין יתמין עד שיגיע לאותו גבל והשתא א"ש דלא שנו אלא לפניו אבל לאחריו ואי אינו חוזר אמר רב אחא ומינה מיל הוא דאינו חוזר הא פחות ממיל חוזר: **מתני'** כיצד מפרישין חלה בטומאה ביו"ט [ר] א"א אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה בן בתירא אומר תטיל בצונן א"ר יהושע לא

לענין צירוף טומאה. כדמפרש וחזיל דבפסח תליא מילתא בשיעוריה: **ובשאר ימות השנה איכא פלוגתא.** חילוק בין מקפיד לשאינו מקפיד והיינו דתנא סיפא אם מקפיד עליו: **דאיכא פחות מכביצה אוכלין דנגעו בהאי בצק.** הדבוק בעריבה ונגעה בהן טומאה ואיטמי והדר נגעו בהן אוכלים טהורים: **בפסח.** דאיסור ממץ מחשבו ועושהו חשוב הואיל וכזית הוזכר להיתרא בענין איסור חמץ דלא בטיל לגבי עריבה כדתניא ריש השתא לענין טומאה נמי לא בטיל לגבי עריבה ומצטרף להשלים לכביצה ואע"ג דאין מקפיד עליו ומטמא את אחרים: **בשאר ימות השנה.** דליכא למימר איסורו חשובו בקפידא תליא מילתא אם מקפיד עליו מצטרף דחשיב אוכלא הואיל וקופו ליטלו: **וכן להעלות לה טהרה לעריבה.** תליא נמי בשיעורא ולא שיעורא בפסח ואם מקפיד עליו קאי אשאר ימות השנה כגון דאיטמי וקא מטביל לה וקאמר דבפסח הואיל ובכזית עובר עליה ובדפנות איסורו חשובו דעל כרחו צריך ליטלו וחייל דלא הוי כעריבה ואפי' אינו מקפיד עליו (א): **אבל בשאר ימות השנה.** בין מרובה בין מועט בקפידא תליא מילתא: **וכן להוריד טומאה לעריבה.** על ידי בצק זה תליא נמי בימות הפסח בשיעורא ולא שיעורא ואם מקפיד עליו אשאר ימות השנה כגון דאיטמי וקא מטביל לה ואי לא לא: ה"ג **והיכי דמי כגון דנגע שרץ בהאי בצק: בפסח.** דכזית איסורו חשובו חייל ולא הוי כעריבה ולא נחתא לה שום טומאה לעריבה ואפילו אין מקפיד עליו ובפחות מכזית כי אינו מקפיד עליו לא (ב): **ובשאר ימות השנה.** אם מקפיד עליו אפילו בפחות מכזית חולין: **ואם רולה הולא בקיומו הרי הולא לעריבה.** והוי כאלו נגע שרץ בעריבה ממש: **מתני' בצק בהאי בצק:** שאין ניכר אם החמיץ אם לאו אם נחתא לה כחרס הזה שיש לו חזיזים ואינו ניכר אם שומע אם לאו דאין אדם עומד על בירורו ועל דעתו. ליתנא אחרינא בצק החרס קשה כחרס ואינו ניכר שהחמיץ ר"ל הכסיפו פניו ואין סידוק לסימן החימוץ (ד): **אם יש ביולא בו שהחמיץ.** אם יש עיסה אחרת שנילושה בשעתה וכבר החמיצה: **גמ' ממגדל נוניא לטבריא.** דהיינו מיל: **לגבל ולתפלה כו'.** משום דרבי אבהו אמר ריש לקיש נקט לה: **לגבל.** המגבל עיסת אחרים בשכר וכלי בעל הבית טמאים עד ארבע מילין בטריחותו חכמים לילך למקוה לטבול כליו. וכן לתפלה אם מהלך אדם בדרך ובא עת לנון ולהתפלל אם יש בית הכנסת לפניו ברחוק ארבע מילין הולך ומתפלל שם ולן שם. וכן לנטילת ידים לאכילה אם עתיד למצות מים לפניו בד' מילין הולך לשם ונוטל את ידיו: **ר' אייבו אמרה.** להא מילתא משמיה דריש לקיש ולא ר' אבהו אמרה: **וארבעה מילי אמר בה.** לשיעור ארבע מילין היינו תלת ומחלא מוסיף (ה): **ומאי היא עבוד.** שיעור עבוד של עור רך המטמא כשאר כגון הנך דחשיב בהעור והרוטב (ו) ארבע מילין הוא לבטלו מתורת בשר מחמת עיבודו: **רובן.** כל אלו שמנו חכמים בהעור והרוטב שעורותיהן מטמאין כבשרן מפני שהוא רך ודרכו לאכול (ז): **שהיולך בהן.** דרך עורות לשוטחן לפני דריסת רגלי אדם וזהו תחילת עיבודן: **אלא לפניו.** לנטילת ידים ותפלה דמהלך בדרך קאי דאילו גבל ילך עד ד' מילין דמה יש לו להפסיד: **ומינה.** מהא דר' יוסי בר' חנינא דאמר בהדיא אפי' מיל אינו חוזר דוקא מיל קאמר הא פחות ממיל חוזר: **מתני' כילד מפרישין חלה בטומאה.** שנטמאת העיסה ושוב אין חלה הניטלת ממנה ראויה לאכילת כהן כילד מפרישין אותה ביום טוב של פסח הרי אין יכול לאפותה מאחר שאינה ראויה לאכילה ולשהותה לשורפה לערב אי אפשר אלא תחמיץ ולשורפה או להאכילה לכלבים אי אפשר שאין שורפין קדשים ביום טוב: **רבי אליעזר אומר לא תקרא לה שם.** חלה: **עד שתאפה.** תחלה דאמרי כל חדא וחדא חזיא ליה דמפרשים מכל חדא פורתא ולאחר אפייה אם רצה יפרישם חלה שלימה על כולן כדתניא בגמרא [מח:] דקסבר רבי אליעזר הסל שהוא רודה מן התנור לתוכו מצרפו לחלה: לא

כן קטן חזיא ליה כדאמר בפרק עד כמה (נכורות מ:) אין תרומת מ"ל [ז] אסורה אלא למי שטומאתה יוצאה עליו מגופו [ח] וכן פסק בה"ג בסדר פסח בשם רב כהן לדק ריש מתיבתא ואפי' ליכא כהן קטן אי איכא כהן גדול שרי דחזיא ליה ע"י ביטול ברוב כדאמר התם רבה מבטל לה ברוב ואכיל לה בימי טומאה [ט] ות"ת ואמאי לא שרינן לאפות חלה טמאה מטעם דאמר [י] (ר"א בר' שמעון) בפ"ב דביצה (דף יז.) אף ממלאה אשה תנור פת אע"פ שאינה צריכה אלא לכבר אחד מפני שהפת נאפה יפה כשהתנור מלא ואמר [יא] (רבה) התם הלכה [יב] כר"א בדבי שמעון ואפילו נאמר דאסור נאפות מפני שאסור לטלטלה מכל מקום כי לא קרא לה שם אמאי צריך לטעמא דהואיל [יג] ואור"י דטעמא [דאמרינן] בביצה לא שייך אלא בתנור [יא] אבל כשאופה תמת גחלים לא: **תטיל בצונן.** אור"י דר"א ורבי יהושע לא פליגי אבן בתירא שלא תועיל הטלה לצונן והיכא שאירע שקרא לה שם אור"ת תטיל בצונן:

הואיל

טהרה לעריבה, כגון שזו העריבה טמאה היא והטבילה ונמצא בה בצק בסדקיה, בפסח דאיסורא חשובו וחייב לבערו, חוצץ ולא עלתה לה טבילה, בשאר ימות השנה אם רוצה בקיומו הרי בצק זה כעריבה ועלתה לו טבילה ואינו חוצץ. וגם זה נדחה. דאוקמה רב פפא הכי הכי לענין טומאה להוריד טומאה לעריבה, היכי דמי כגון דדביק בצק בהאי עריבה ונגע שרץ בבצק, בפסח דחייב לבערו לאו כגופה דעריבה דמי ולא נטמאת העריבה, בשאר ימות השנה אי מקפיד לקלפו ולא נחתה לה טומאה לעריבה, ואם רוצה בקיומו הרי הוא כעריבה, וכאלו בגופה של עריבה נגע השרץ ונטמאת העריבה. **בצק החרש**

מסורת הש"ס

(א) [עי' תוס' שבת לא. ד"ה אי לענין טומאה], (ב) [מגילה כ:], (ג) חולין קכב:, (ד) שם נדה נה., (ה) [ל' מיינו], (ו) ברכות טו. חולין קכג., (ז) ר"ל וכו' המימרא ליתא בס"ג, (ח) [חולין קכב.], (ט) בס"ג: ליאכל, (י) [ל' רב אסקלא], (יא) [עי' תוס' שבת כד: ד"ה לפי ותוס' ביצה כז: ד"ה ועל האלה], (יב) [ל' שמעון בן אלעזר], (יג) [ל' רבא], (יד) ל' כר"ש בן אלעזר,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכן להעלות וד"ה אבל הד"א: (ב) ד"ה בפסח וד"ה ובשאר הד"א: (ג) ד"ה ואלכבע' וד"ה ומאי הד"א: (ד) תוס' ד"ה לא מקבא וכו' שאם היתה קורא לה שם לא היתה יכולה לאפותה וכו' ולכך אין דומה:

גליון הש"ס

גמרא כגון דאיכא פחות מכביצה. עיין שבת לא ע"א תד"ה אי אי לענין: **שם הא** קמ"ל דשיעורא דמיל. עיין טורי אבן מגילה ג ע"ב ד"ה הא קמ"ל:

מוסף תוספות

א. שהאוכל חולין בטהרה. מי' הר"ן. ב. שאם כפי' רש"י מה ענין לפניו ולאחריו הלא הגבל הוא עומד ויכול לילך ארבעת מילין לכל צד. מי' רביגו זוד. ג. דלתפילה היינו להתפלל בעשרה והוא רוצה ללון בעיר שאין בה עשרה אם יש לפניו ד' מילין עיר סמוכה צריך לילך ללון שם. תוס' שאנן. ד. במידי דמנקי. תוס' הרא"ש. ה. [ד]ניכר שלהנאתו הוא מדליקו שאם היה רוצה היה אוכלו. שם. ו. שאין לגבוה ממנו כלום. תוס' שאנן. ז. דרבנן היא. רש"י שם. ח. כגון זב וזבה ונדה ובעל קרי. שם. ט. [ד]לאחר שעירבה ברוב חולין יכול לאכול זר או כהן בימי טומאה לאחר שביטלה. שם. י. ר"פ. אמאי צריכה לכל הני טעמי בגמרא הואיל ואי בעי מיתשיל עלה כו'. תוס' שאנן. יא. דכשהתנור מלא משביח את הפת יותר מכשהוא ריקם. תוס' ר"פ.

רבינו חננאל

ואמר אביי וכן לענין צירוף טומאה, וכי קתני וכן לענין טומאה בפסח, ובשאר ימות השנה איכא פלוגתא, כיצד כגון דאיכא פחות מכביצה אוכלין בהאי עריבה, ואית בה כזית בצק וגנעי בה, בפסח דאיסורא חשובו להאי בצק ולמשקליה קאי מצטרף, ואי נגעה בה טומאה איטמי. אבל בשאר ימות השנה אם מקפיד עליו ובעי למשקליה מצטרף, ואי לא לא, אלא הרי הוא כעריבה דלא מצטרף. ודחי רבא אי הכי מצטרף מיבעי ליה למתני במתני', אלא הכי קתני וכן להעלות

כד א מיי' פ"כ מהל' כלים הלכה ט:

כה ב מיי' פ"ה מהל' ממן הלכה יג סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סי' תנט סעיף ב:

כו ג מיי' פ"ח מהל' ביכורים הל' יא:

כז ד מיי' פ"א מהל' שאר אבות הטומאה ה"ט:

כח ה מיי' פ"ד מהל' תפלה הלכה ב סמג עשין יט טוש"ע או"ח סי' נב סעיף ד וסימן קסג סעיף א:

כט ו מיי' פ"ג מהלכות י"ט הלכה ט סמג לאוין עה עטו טוש"ע או"ח סי' תנז סעיף ב וסי' תקו סעיף ד:

מוסף רש"י

לגבל. הלם עיסתו בטהרה והוא שכיר לבעל הבית ולריך למיס להטביל כליו, יטריח עצמו לרבעה מילין עד שיגיע למקוה ויטביל ויזומר מכאן אין עליו לטרוח מן הסתם אלא אם כן נותן לו בעל הבית שכר הליכה (חולין קכב.). ולתפלה. המהלך בדרך ונמלר בלנו ורולה לנון מבעוד יום, אם יש בית הכנסת לפניו עד ארבעה מילין יטריח וילך שם כדי להתפלל (שם). ולנטילת ידים. לאכילה ואין לו מים ויש מים לפניו לאוף ארבעה מילין, יתמין עד שיגיע למים (שם). אייבו אמרה. להא שמעתא משמיה דריש לקיש, והשומע טעה בין אייבו לאבהו (שם קבב.). וארבעה אמר בה. ואלרבעה דבריס היה אומר בה בשיעור ד' מילין (שם). והדא מנייהו עבוד. האי כדי עבודה דממתיתן (שם). ורובן. העורות שמנו חכמים לביות מטמאין בבשר, שעיבדן או שהילך בהן כדי עבודה. כלרן שרגילין לתת עור לפני דולסן, שהודרין. שבולן ממותם בשר (נדה נה.).

רבינו חננאל (המשך)

אם כיוצא בו שהחמיץ. כלומר אם יש מי שלש בבצק אחת עמו והחמיץ אותו הבצק, גם זה אסור שחמץ הוא, ואע"פ שהוא חרש ואין אדם יכול להרגיש בו. אין שם כיוצא בו, אם שהה משעה שגמר הלישה כשעור הליכת מיל אסור שודאי החמיץ. אמר ר' אבהו אמר ריש לקיש לגבל, כגון שיש לפניו גבל המגבל בטהרה. ולתפלה כגון שצריך להתפלל ויש לפניו מים ליטול ידיו ולנטילת ידים רוצה לאכל ואין לו מים ליטול ידיו ארבעת מילין. פירוש אם יש גבל העושה עיסתו בטהרה, או אם יש מים ברחוק ארבעת מילין לפניו, יתמין עד שיגיע לגבל ההוא שעושה בטהרה ויעשה לו עיסתו בטהרה. וכן לא יתפלל ולא יאכל עד שיגיע למים ויטול ידיו. והני מילי דבעינן ד' מילין לפניו, אבל לאחריו אפילו מיל אחד אין מטריחין אותו לחזור, אלא עושה עיסתו כמו שמודמן לו, ומקנה